

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE
www.kavi.fi

Mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö (MEKU)

Kuvaohjelmien luokittelun ja tarjoamisen valvonnan suunnitelma vuosille 2015–2018

Päivitetty 15.2.2018

1. Johdanto

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto, ja sen tehtäviä ovat elokuvien ja televisio- ja radio-ohjelmien säilyttäminen ja niihin liittyvä tutkimus, mediakasvatuksen edistäminen sekä kuvaohjelmalaissa säädetyt kuvaohjelmien tarjoamiseen liittyvät tehtävät. Kuvaohjelmalaissa (710/2011) säädetyt tehtävät on valtionneuvoston asetuksella (712/2013) määrätty instituutin mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikön (MEKU) tehtäväksi. Yksikkö laatii valvontasuunnitelman neljäksi vuodeksi kerrallaan ja sitä päivitetään vuosittain.

Kuvaohjelmalaki on säädetty lasten suojelemiseksi mahdollisilta kuvaohjelmien aiheuttamilta haitoilta. Suojelua toteutetaan kuvaohjelmien ikärajaluokittelun ja kuvaohjelmien yhteydessä esitettävien haitallisuusmerkintöjen ja ikärajaan perustuvien tarjoamisrajoitusten avulla.

Kuvaohjelmalain tavoite on olla ns. välineneutraali laki eli samat määräykset koskevat kuvaohjelmaa jakelukanavasta ja esitysformaatista riippumatta. Lailla valvotaan televisioitoimintaa, elokuvateatteritoimintaa, tallennelevitystä (DVD, Blu-ray) ja tilausohjelmalvelua (on-demand-palvelu). Laki kattaa myös digitaalisten pelien tarjoamisen. Suomen ulkopuolelta alkunsa saaviin televisiolähetyskäsittelyyn lakia sovelletaan vain rajoitetusti.

Kuvaohjelmalailla on kuvaohjelmien lastensuojelullinen valvonta keskitetty yhdelle viranomaiselle. Kuvaohjelmalailla on pantu täytäntöön EU:n mediapalvelujen koskevan direktiivin [\(2010/13/EU\)](#) alaikäisten suojelua koskevat säännökset Suomessa. EU:n komissio antoi toukokuussa 2016 ehdotuksensa uudeksi direktiiviksi. Neuvotteluja sen sisällöstä on käyty vuonna 2017 ja neuvottelut jatkuvat 2018.

Kuvaohjelmalakia sovelletaan kuvaohjelman tarjoamiseen ja sen valvontaan Suomessa, jos ohjelmaa tarjotaan sellaisessa televisioitoiminnassa tai tilausohjelmalvelussa, johon sovelletaan tietoyhteiskuntakaarta [\(917/2014\)](#). Muuhun kuvaohjelman tarjoamiseen ja sen valvontaan Suomessa lakia sovelletaan, jos: 1) ohjelmaa tarjoaa yhteisö tai elinkeinonharjoittaja, joka on rekisteröity Suomessa tai jolla on toimipaikka Suomessa; 2) ohjelmaa tarjoaa henkilö, joka on Suomen kansalainen tai jolla on vakinainen asuinpaikka Suomessa; tai 3) päätös ohjelman tarjoamisesta on tehty Suomessa.

Instituutin tehtävä on valvoa, että kuvaohjelmien tarjoaja noudattaa kuvaohjelmalain määräyksiä. Valvonnan mahdollistamiseksi kuvaohjelmien tarjoajan on ilmoitauduttava kuvaohjelman tarjoajaksi aloittaessaan säännöllisen kuvaohjelmien tarjoamisen taloudellisessa tarkoituksessa. KAVI ylläpitää tarjoajarekisteriä kuvaohjelmien tarjoajista. Tarjoajaksi ei tarvitse ilmoittautua, jos tarjoaa kuvaohjelmia, jotka on laissa vapautettu luokittelu- ja ikämerkintävelvollisuudesta. Instituutti perii ilmoitusvelvollisuudenalaisen kuvaohjelmien tarjoajilta vuosittain laissa säädettyä tarjoamistapaan ja tarjoamispaikkojen määrään perustuvaa valvontamaksua.

Kuvaohjelman tarjoajan on huolehdittava siitä, että alle 18-vuotiaille tarjottavat, luokitteluvollisuuden alaiset kuvaohjelmat on luokiteltu, ilmoitettu KAVIn ylläpitämään kuvaohjelmaluetteloon ja varustettu KAVIn määräämillä ikämerkinnöillä. Kuvaohjelmaluettelo on osa luokitteluohjelmistoa, jota käyttäen kuvaohjelmat luokitellaan.

KAVI valvoo, että kuvaohjelman tarjoaja noudattaa ikärajoja tarjotessaan ohjelmia yleisölle. Kuvaohjelman tarjoajan on myös tiedotettava ikärajoista ja muista lasten suojelemista edistävistä keinoista ohjelmien tarjoamisen yhteydessä.

KAVIn toinen valvontatehtävä liittyy kuvaohjelmaluokittelijoiden toimintaan. KAVI kouluttaa kuvaohjelmaluokittelijat ja valvoo, että he luokittelevat kuvaohjelmat itsenäisesti, riippumattomasti ja lain mukaisesti. Kuvaohjelmaluokittelijat voivat työskennellä joko mediarytysten palveluksessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina, mutta luokittelutehtävässään he toimivat virkavastuulla. KAVI ylläpitää rekisteriä hyväksytyistä kuvaohjelmaluokittelijoista. KAVI ottaa vastaan yleisöpalautetta liittyen kuvaohjelmien ikärajiin ja tarjoamiseen. Perusteltu palaute voi johtaa kuvaohjelman uudelleenluokitteluun.

2. Toimintaympäristö

KAVIn mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö valvoo kuvaohjelmien tarjoajia koko maassa ja kaikissa tarjoamiskanavissa (tallennelevitys, elokuvateatterit ja muu julkinen esittäminen, tilausohjelmalvelu ja televisio). Kuvaohjelmien tarjoaminen on parhaillaan murroksessa, tallennelevitys vähenee, kun yleisö siirtyy yhä laajemmin maksullisten tv-kanavien ja tilausohjelmalvelujen käyttäjiksi. Moni tilausohjelmalvelujen tarjoaja toimii Suomen ulkopuolella. Kuvaohjelmalailla ei voida valvoa ulkomaisia tilausohjelmalvelujen tarjoajia eikä ulkomailta alkunsa saavaa televisio-ohjelmistoa. Vuonna 2017 KAVIn rekisterissä oli 1366 tarjoamispaikkaa (2016: 1497), joista 87 % oli tallenteiden tarjoamispaikkoja.

Instituutti kouluttaa uusia kuvaohjelmaluokittelijoita vuosittain. KAVI on vuoden 2017 loppuun mennessä kouluttanut 248 kuvaohjelmaluokittelijaa, joista 185 on luokitellut kuvaohjelmia vuoden 2017 aikana. KAVI valvoo luokittelun lainmukaisuutta ja ylläpitää rekisteriä hyväksytyistä kuvaohjelmaluokittelijoista. Vuonna 2016 KAVI aloitti lakisääteiset kertauskoulutukset ja niitä järjestetään tarpeen mukaan, kun luokittelijoiden viisi vuotta voimassa ollut oikeus luokitella on päättymässä. Vuonna 2017 kuvaohjelmaluetteloon ilmoitettiin 13 572 kuvaohjelmaa (2016: 13 879).

3. Valvonnan voimavarat eli henkilöresurssit

Kuvaohjelmalain mukaiset asiat instituutissa ratkaisee esittelystä mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikön tulosaluepäällikkö.

Tarjoajien valvontaan vuonna 2018 osallistuu kaksi virkamiestä (kaksi vuonna 2017), joista toinen, kuvaohjelmavirkailija, ottaa vastaan ilmoittautumisia tarjoajaksi, hoitaa tarjoajarekisteriä, lähettää asiakkaille ohjeita ja tiedotteita sekä osallistuu tarjoajien neuvontaan ja valvontaan keräämällä tietoa tarjoajista. Ylitarkastaja antaa ohjeita ja neuvontaa, valvoo kuvaohjelmien tarjoamista sekä valmistelee ja esittelee valvontaan liittyvät selvitys- ja tietopyynnöt sekä päätökset, tekee mahdollisia valvontakäyntejä, vastaa kuvaohjelmien tarjontaan ja tarjoajien toimintaan liittyvään yleisö- ja asiakaspalautteeseen. Kummallakin virkamiehellä on myös muita tehtäviä. Työvoimaresurssia vuonna 2018 vähentää ylitarkastajan osittainen virkavapaus. Tulosaluepäällikkö osallistuu valvontaan tarvittaessa.

Kuvaohjelmaluokittelijoita valvoo koulutus-, kertauskoulutus- ja luokittelun kehittämistehtävien sekä KAVIn esitystoiminnan elokuvien luokittelun ohella vuonna 2018 yksi kokoaikainen ja kaksi osa-aikaista erityisasiantuntijaa. Lisäksi yksi virkamies osallistuu valvonnan tukitoimiin. Kuvaohjelmaluokittelijoiden valvonnasta vastaavilla erityisasiantuntijoilla on asetuksen mukainen korkeakoulututkinto ja asiantuntijuus joko lasten kehityksen tai kuvallisen viestinnän kysymyksissä. Tulosaluepäällikkö ja ylitarkastaja osallistuvat tarvittaessa valvontaan.

4. Valvonnan toimeenpano

4.1 Kuvaohjelmia tarjoavien valvonta

4.1.1 Tarjoajaksi ilmoittautuminen

KAVI seuraa muutoksia kuvaohjelma-alalla ja tiedottaa uusia kuvaohjelmien tarjoajia kuvaohjelmalakiin liittyvistä velvoitteista.

Vuonna 2017 tarjoajaksi ilmoittautui KAVIn toimenpiteiden seurauksena kolme uutta tarjoajaa (2017: 12). Ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyöneitä kuvaohjelmien tarjoajia ei aktiivisesti kartoiteta, mutta yleisöpalautteen kautta tai muun toiminnan yhteydessä tietoon tullessiin tarjoajiin otetaan edelleen yhteyttä.

Jos tiedottaminen eikä kehoitus ilmoittautua ei tehoa, määrää KAVI tarjoajan maksamaan valvontamaksun, jos on kiistatonta, että yritys tarjoaa kuvaohjelmia taloudellisessa tarkoituksessa ja säännöllisesti.

4.1.2 Luokittelemattomien K18-ohjelmien määrän ilmoittaminen

Kuvaohjelmia, jotka on yksiselitteisesti tarkoitettu tarjottavaksi ainoastaan 18 vuotta täyttäneille, ei tarvitse luokitella, mutta ne on merkittävä K18-ikämerkinnällä. Tällaisten kuvaohjelmien tarjoajan on vuosittain ilmoitettava edellisen vuoden aikana levittämiensä luokittelemattomien kuvaohjelmien lukumäärä KAVI:lle. KAVI voi tarvittaessa myös pyytää luettelon nimikkeistä. Tällä toimenpiteellä pyritään varmistamaan se, että lasten sananvapautta ei tarpeettomasti rajoiteta eli ettei kuvaohjelmia levitetä ikärajalla 18, jos ne sisältönsä perusteella eivät sitä edellytä. KAVI lähettää vuoden alussa muistutuksen niille tarjoajille, jotka ovat ilmoittaneet tarjoavansa luokittelemattomia K18-ohjelmia. Jos tarjoaja ei tammikuun loppuun mennessä ole ilmoittanut nimikemäärää, otetaan tarjoajaan uudelleen yhteys.

4.1.3 Kuvaohjelman ilmoittaminen kuvaohjelmaluetteloon ja kuvaohjelmien ikämerkinnät

Kuvaohjelman tarjoajan on huolehdittava siitä, että hänen tarjoamansa luokitteluvollisuuden alaiset kuvaohjelmat on luokiteltu ja merkitty asianmukaisesti ikämerkinnöillä, kun niitä tarjotaan yleisölle.

KAVI:lla on oikeus tehdä tarkastus kuvaohjelman tarjoajan toimitilassa (liike) tai muussa vastaavassa tilassa (varasto) sen toteamiseksi, että kuvaohjelmissa on vaadittavat merkinnät. KAVI voi myös valtuuttaa toisen viranomaisen tarkastamaan kuvaohjelmien ikämerkintöjä. Ulkopuolinen asiantuntija voi KAVI:n pyynnöstä avustaa tarkastuksessa. KAVI:lla on oikeus saada korvaukset kaikki merkintöjen tarkastuksen kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto käyttöönsä. KAVI:lla on oikeus myös ottaa tilapäisesti haltuun sellainen kuvaohjelma, jossa ei ole 5 §:n mukaisia merkintöjä, jos se on välttämätöntä merkitsemättömien kuvaohjelmien tarjoamisen estämiseksi.

Valvontakäyntejä kuvaohjelmatalenteita tarjoavissa liikkeissä ei voida käytettävissä olevilla resursseilla tehdä, ellei siihen ole painavia perusteita. Kuvaohjelmien tarjoajat markkinoivat tuotteitaan pääosin internetissä, joten valvontaa voidaan tehdä tehokkaimmin tarjoajien

verkkosivuja seuraamalla. Tärkein valvontakeino on yleisöltä tuleva palaute, jonka avulla tarjoajien laiminlyönneistä saadaan tietoa. Tärkein keino vaikuttaa tarjoajien toimintaan on ohjaus ja neuvonta sekä yhteydenpito kuvaohjelma-alalla toimiviin etu- ja muihin järjestöihin.

Kun kuvaohjelmaa, jota ei ole ilmoitettu KAVIn kuvaohjelmaluetteloon, tarjotaan yleisölle tai sen tarjoamisen yhteydessä ei ole lainmukaisia ikärajamerkintöjä, pyydetään tarjoajalta selvitys. KAVI kehottaa tarjoajaa noudattamaan lakia ja korjaamaan puutteet kohtuullisen määräajan kuluessa. Jos tarjoaja ei korjaa puutteita määräpäivään mennessä, voi KAVI tehdä tutkintapyyntö poliisille tai ottaa kuvaohjelman tilapäisesti haltuun. Etenkin isot tarjoajat korjaavat puutteet nopeasti, niistä tiedon saatuaan. Laiminlyönnit ovat johtuneet pääosin inhimillisistä virheistä.

KAVI seuraa vuoden 2018 KAVI seuraa säännöllisesti televisiossa esitettävien sarjojen ilmoittamista ja ikämerkintöjä.

Jos on ilmeistä, että ikärajamerkintöjen puuttuminen on johtanut kuvaohjelman tarjoamiseen ikärajaa nuoremmalle (ks. kohta 4.1.6.), voi KAVI asettaa uhkasakon. Jos on ilmeistä, että tarjoaja on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkonut rikoslain 17 luvun 18 b §:n määräyksiä eli tarjonnut luokittelemattoman tai alle 18-vuotiaalta kielletyn kuvaohjelman alle 18-vuotiaalle, tehdään tutkintapyyntö poliisille.

4.1.4 Ulkomaisen televisiolähetyksen edelleen lähettäminen

Suomen ulkopuolelta alkunsa saavia televisio-ohjelmistoja koskevassa markkinoinnissa on tiedotettava, että ohjelmisto voi sisältää lapsen kehitykselle haitallisia kuvaohjelmia ja että ohjelmistoon sisältyviä ohjelmia ei ole luokiteltu ja merkitty Suomen lain mukaisesti. Tällainen tiedotus on sisällytettävä myös edelleen lähetettävään ohjelmistoon, jollei se ole teknisesti mahdotonta tai aiheuta kohtuutonta vaivaa. KAVI selvitti vuonna 2016 miten tarjoajat säännöstä noudattavat. Selvityksen jälkeen kaikki rekisteröidyt ulkomaisen ohjelmiston tarjoajat noudattavat lain määräystä. Vuonna 2017 toimijoita ei ole valvottu.

4.1.5 EU:n alueella luokiteltujen kuvaohjelmien hyväksyminen Suomessa

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti hyväksyy digitaalisten pelien yleiseurooppalaiset ikäluokittelun ja merkinnät Suomessa käytettäväksi (PEGI-luokittelu).

4.1.6 Lupa esittää kuvaohjelmia ilman luokittelua

KAVI voi hakemuksesta myöntää erilaisille elokuvafestivaaleille luvan esittää kuvaohjelmia ilman luokittelua ja merkintöjä. Vuonna 2017 myönnettiin 41 esityslupaa (2016: 40 kpl).

4.1.7 Kuvaohjelmien ikärajan noudattaminen

Kuvaohjelman tarjoajan on huolehdittava siitä, että kuvaohjelmaa, jonka ikäraja on 18, ei tarjota alaikäiselle. Kuvaohjelman tarjoajan on myös huolehdittava siitä, ettei kuvaohjelmaa, jonka ikäraja on 7, 12 tai 16 vuotta, ole tätä ikärajaa nuoremman lapsen katseltavana. Kuvaohjelmaa julkisesti esitettäessä voidaan kuvaohjelma kuitenkin esittää ikärajaa kolme vuotta nuoremmalle, jos hän on täysi-ikäisen seurassa (jousto ei koske ikärajaa 18).

Kuvaohjelman tarjoaja on siis velvollinen tavalla tai toisella varmistamaan, ettei tarjoa kuvaohjelmaa ikärajaa nuoremmalle. Poikkeuksen muodostaa televisiotoiminta, jossa vastaanottajan iän tarkistaminen ei ole mahdollista. Sen vuoksi televisiota varten on laissa omat säännöksensä. Ohjelmia saa lähettää vapaasti vastaanotettavassa televisio-ohjelmistossa vain sellaiseen aikaan, jolloin ikärajaa nuoremmat lapset eivät tavallisesti katso televisiota.

Tarjoajat voivat laatia käytännesääntöjä hyvän kuvaohjelmien tarjoamisen tavan ja mediakasvatuksen edistämiseksi. KAVI voi tarkastaa, että käytännesäännöt ovat lain mukaisia.

Televisioyhtiöt ovat vuonna 2014 sopineet, että

- ohjelmaa, jonka ikäraja on 16, ei esitetä ennen kello 21.00
- ohjelman ikäraja on 18, ei esitetä ennen kello 23.00
- ohjelma, jonka ikäraja on 7 tai 12, voidaan esittää rajoituksetta, mutta yhtiöt sitoutuvat ottamaan huomioon eri-ikäisten lasten katselutottumukset ja lastensuojelunäkökulman kuvaohjelmien ja trailereiden sijoittelussa.

Sopimuksessa sovittiin myös ikämerkintöjen vähimmäiskestosta. Ohjelman alussa ikämerkintää näytetään vähintään viisi sekuntia ja jokaisen mainostauon jälkeen kolme sekuntia. KAVI tapaa televisioyhtiöitä säännöllisesti käytännesääntöjen toimivuuden arvioimiseksi.

KAVI pyrkii tarjoajia ohjeistamalla varmistamaan, että tarjoajat noudattavat toiminnassaan kuvaohjelmien ikärajoja. Valvonta perustuu resurssien vähäisyyden vuoksi pääosin yleisöltä tulevaan palautteeseen, systemaattista valvontaa ei tehdä. Vuonna 2017 KAVI sai 26 tarjoajien toimintaan liittynyttä palautetta internetin palautekanavan kautta (vuonna 2016: 27), puhelinpalautteita ei tilastoida. Osa palautteista koski samoja tapauksia. Kun KAVI saa tiedon säännösten vastaisesta toiminnasta, lähettää KAVI tarjoajalle selvityspyynnön. Vastauksen perusteella KAVI arvioi, riittääkö asiassa neuvonta ja ohjeistus. KAVI voi toistuvissa ja tahallisissa laiminlyöntitapauksissa antaa tarjoajalle huomautuksen ja tehostaa huomautusta uhkasakolla. Vuonna 2017 ei huomautuksia annettu.

Vuonna 2017 KAVI teki selvityksen valtakunnallisilla vapaasti vastaanotettavilla televisiokanavilla esitetyn ohjelmistomainonnan (ohjelmistopromot) luokittelusta ja sijoittelusta, koska KAVI saa sijoittelusta suhteellisen paljon yleisöpalautetta. Selvityksen

perusteella tv-yhtiöt noudattavat lakia pääosin hyvin. Joitakin ilmeisiä väärinkäsityksiä on promojen luokitteluun ja luokittelutietojen tallentamiseen liittynyt. KAVI tapaa keväällä 2018 televisioyhtiöiden edustajat, jolloin keskustellaan promoselvityksen tuloksista ja käytännesääntösopimuksesta.

4.2 Kuvaohjelmaluokittelijoiden valvonta

KAVIn tulee varmistaa, että luokittelijat toimivat itsenäisesti, riippumattomasti ja noudattavat luokittelussaan lakia.

KAVI valvoo luokittelijoiden toimintaa säännöllisesti. Vuonna 2018 valvotaan luokittelijoita ensisijaisesti yleisöpalautteen perusteella, mutta myös kuvaohjelmien mainoksia ja kertauskoulutukseen tulevia luokittelijoita pyritään valvomaan resurssien puitteissa. Yleisöpalaute johtaa kuvaohjelman uudelleenluokitteluun, jos KAVI pitää palautetta perusteltuna. Jos instituutilla on syytä epäillä, ettei kuvaohjelmaluokittelijan tekemä luokittelupäätös ole kuvaohjelmalain ja luokittelukriteereiden mukainen, se ottaa kuvaohjelman luokiteltavaksi. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti voi peruuttaa luokittelijan oikeuden luokitella kuvaohjelmia, jos luokittelija on tahallaan tai toistuvasti menetellyt luokittelijana olennaisesti virheellisesti. Luvan peruuttamisen sijasta KAVI voi antaa luokittelijalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi hänen oloihinsa nähden kohtuutonta. Vuosina 2012–17 ei varoituksia ole annettu eikä luokittelulupia peruutettu.

Vuoden 2017 aikana 185 luokittelijaa luokitteli kuvaohjelmia ja luokittelumäärät vaihtelivat paljon (1- 1435). KAVI luokitteli uudelleen yhteensä 105 luokittelijan luokittellemaa kuvaohjelmaa, joista lähes 70 % pysyi samana.

4.3 KAVIn rekisterit

KAVIn on lain mukaan ylläpidettävä seuraavia rekistereitä ja ohjelmistoja:

Tarjoajarekisteri

Kuvaohjelmaluettelo

Kuvaohjelmaluokittelijarekisteri

Kuvaohjelmien luokitteluohjelmisto

Rekisterien tietosuojaselosteet saatetaan kevään 2018 aikana EU:n tietosuojasetuksen vaatimalle tasolle.

4.5 Hallinnolliset pakkokeinot

4.5.1 Ikärajan noudattaminen – huomautus ja uhkasakko

Jos kuvaohjelman tarjoaja laiminlyö iän tarkastamisvelvollisuuden tai ulkomailta alkunsa

saavan ohjelmiston markkinoinnin yhteydessä velvollisuuden varoittaa ohjelmiston mahdollisesta haitallisuudesta lapsille, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti voi kehottaa kuvaohjelman tarjoajaa täyttämään velvollisuutensa. Instituutti voi asettaa kehotuksen tehosteeksi uhkasakon.

Kuvaohjelmien tarjoajat korjaavat toimintansa yleensä heti KAVIn yhteydenoton jälkeen tai vetoavat inhimilliseen virheeseen. KAVI ei ole asettanut uhkasakkoja.

4.5.2 Kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen peruuttaminen

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti voi peruuttaa kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksymisen, jos kuvaohjelmaluokittelijaksi hyväksyty ei enää täytä kuvaohjelmalaissa säädettyjä hyväksymisen edellytyksiä tai kuvaohjelmaluokittelija on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla sellaisesta rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimatonta kuvaohjelmaluokittelijaksi, tai kuvaohjelmaluokittelija on tahallaan tai toistuvasti menetellyt luokittelijana olennaisesti virheellisesti. KAVI voi hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa kuvaohjelmaluokittelijalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi hänen oloihinsa nähden kohtuutonta.

KAVI ei ole peruuttanut kuvaohjelmaluokittelijan hyväksymisiä vuonna 2017 (vuonna: 2016: 0). Toistuvien ja tahallisen virheellisen luokittelun osoittaminen nykyisillä valvontamäärillä ei ole mahdollista, eikä siihen ole nähty suurta tarvetta.

4.5.3 Ikämerkintöjen tarkastaminen – ohjelmien tilapäinen haltuunotto

Kansallisella audiovisuaalisella instituutilla on oikeus tehdä kuvaohjelman tarjoajan toimitilassa ja muussa vastaavassa toimintapaikassa tarkastus sen toteamiseksi, että kuvaohjelmissa on vaadittavat merkinnät. KAVI voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tarkastamaan merkinnät. Ulkopuolinen asiantuntija voi KAVIn pyynnöstä avustaa tarkastuksessa.

KAVilla on oikeus ottaa haltuunsa sellainen kuvaohjelma, jossa ei ole lain mukaisia ikämerkintöjä, jos se on välttämätöntä merkitsemättömien kuvaohjelmien tarjoamisen estämiseksi, sekä tarkastuksen kohteena oleva muu aineisto, jos se on välttämätöntä tarkastuksen tekemiseksi. Jos kuvaohjelmien merkinnöissä on vain vähäisiä puutteita, KAVIn tulee kuvaohjelmia haltuun ottamatta asettaa kohtuullinen määräaika puutteen poistamiseksi. Aineiston haltuunotosta on merkintätarkastuksen yhteydessä laadittava pöytäkirja, jossa on mainittava haltuunoton tarkoitus ja haltuun otettu aineisto. Kuvaohjelmat, joissa ei ole lainmukaisia merkintöjä, tulee palauttaa, kun lainmukaista perustetta niiden hallussapitoon ei enää ole. Muu aineisto on palautettava viipymättä, kun sitä ei enää tarvita.

Vuonna 2017 KAVI on tarkastanut kuvaohjelmien ikämerkintöjen oikeellisuutta yleisöpalautteiden perusteella, muuhun ei KAVI:lla ole ollut resursseja.

5. Valvonnan ohjaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa KAVIn toimintaa tulosohjauksen keinoin.

6. Valvonnan laatu

6.1. Palautteen kerääminen

KAVI pyrkii järjestämään vuosittain tapaamisia tai osallistumaan tilaisuuksiin, jossa se tapaa media-alan eri toimijoita ja saa palautetta toiminnastaan. Sen lisäksi KAVIn neuvottelukunnassa on media-alan edustajia.

KAVI kerää ikärajoihin liittyvää yleisöpalautetta ikärajat.fi –sivuston kautta ja kuvaohjelmien tarjoamiseen (esim. ikärajojen noudattamiseen ja ohjelmien esitysaikaan) liittyvää palautetta www.kavi.fi/meku -sivuston kautta. Sen lisäksi palautetta tulee puhelimitse ja sähköpostitse. KAVI tilastoi vain verkkosivujen palautekanavien kautta tulleen palautteen.

Vuonna 2017 ikärajat.fi-sivuston kautta KAVI sai 161 palautetta (2014: 85 kpl) ja www.kavi.fi -sivuston kautta 27 (2016: 27 kpl) tarjoajien toimintaan liittyvää palautetta.

6.2. Toiminnan kehittäminen

Kuvaohjelmalain noudattamisen valvontaan on käytössä hyvin pienet resurssit. KAVI keskittyy valvonnassaan pääosin sellaisiin toimijoihin, jotka tavoittavat suuren yleisömäärän tai toimivat valtakunnallisesti tai jolla on useampia tarjoamispaikkoja. Systemaattisen valvonnan sijasta keskitytään neuvontaan ja ohjaukseen sekä tilaisuuksiin ja tapaamisiin, joissa tavoitetaan laajempi joukko alan toimijoita. Pienempiäkin toimijoita valvotaan osana laajempia selvityksiä tai saadun palautteen seurauksena. Asiakkailta ja yleisöltä saatu palaute otetaan toiminnan kehittämisessä huomioon.

7. Yhteistyö ja viestintä

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin tehtävänä on edistää mediakasvatusta, lasten mediataitoja ja lapsille turvallisen mediaympäristön kehittämistä yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimialan yhteisöjen kanssa. Sen tehtävä on myös toimia asiantuntijana lasten mediaympäristön kehityksessä ja edistää toimialaan liittyvää tutkimusta sekä seurata alan kansainvälistä kehitystä. KAVIn tehtävä on myös tiedottaa lapsia ja mediaa koskevista asioista.

Kuvaohjelmien tarjoaminen on entistä globaalimpaa liiketoimintaa ja ala on suuressa murroksessa. KAVI seuraa alan kehitystä ja pyrkii tekemään yhteistyötä eri organisaatioiden kanssa sekä kotimaassa että ulkomailla. KAVIn erityisasiantuntijat osallistuvat mm. kansainvälisiin luokittelijoiden konferensseihin ja kansallisiin media-alan tapaamisiin sekä PEGIn toimintaan sekä kansallisiin tapahtumiin. KAVI toimii EU:n Safer Internet –hankkeen kansallisena koordinaattorina ja on tiiviissä yhteistyössä Viestintäviraston kanssa.

8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisesta raportoidaan vuosittain toimintakertomuksessa ja tulosohjauksesta vastaavalle opetus- ja kulttuuriministeriölle.